



Profilaktyka raka szyjki macicy i innych HPV-zależnych nowotworów

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu
Oddział Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia





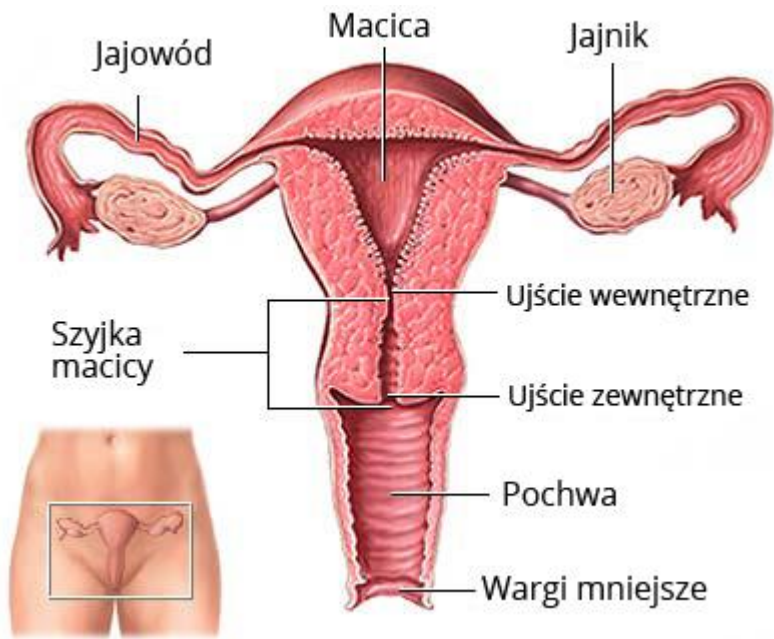
Rak szyjki macicy jest jednym z najbardziej „podatnych na profilaktykę” nowotworów złośliwych.

- Nieprawidłowości w komórkach szyjki macicy można wykryć na bardzo wczesnym etapie i nie dopuścić do rozwoju nowotworu!
- Polska ma jeden z najwyższych wskaźników zachorowalności i **umieralności na raka szyjki macicy** w Europie.
- Ostatnie lata wskazują na wzrost liczby zachorowań u młodych kobiet (od 35. do 44. r.ż.).
- Co roku w Polsce u blisko 3,5 tys. kobiet wykrywa się raka szyjki macicy, a około 1,5 tys. umiera z tego powodu.

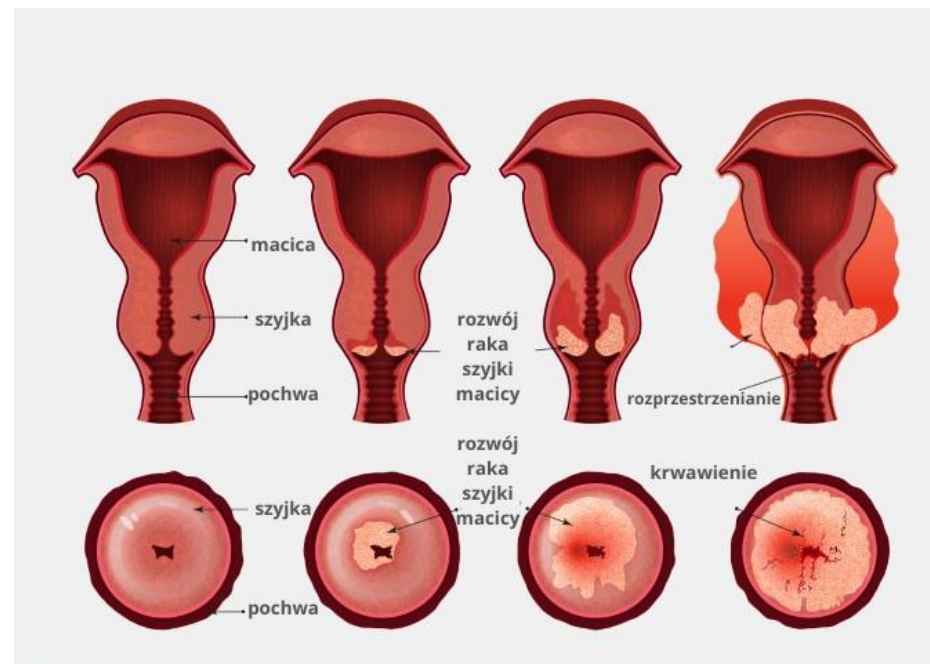
Rak szyjki macicy nie jest dziedziczny ani uwarunkowany genetycznie.



Rak szyjki macicy późno wykryty i nieleczoney może doprowadzić do śmierci, nawet w młodym wieku.



<https://onkologia.org.pl/pl/nowotwor-szyjki-macicy-czym-jest>



<https://tartaczna2.pl/images/macica%20szyjka%20pochwa.png>

W większości przypadków do rozpoznania raka szyjki macicy dochodzi zupełnie przypadkowo. Kobiety zgłaszają się do ginekologa najczęściej zaniepokojone nietypowym krwawieniem lub bólem podbrzusza. **Niestety Panie odwołują swoje wizyty u lekarza,** pojawiają się nieregularnie, w zbyt dużych odstępach czasu.

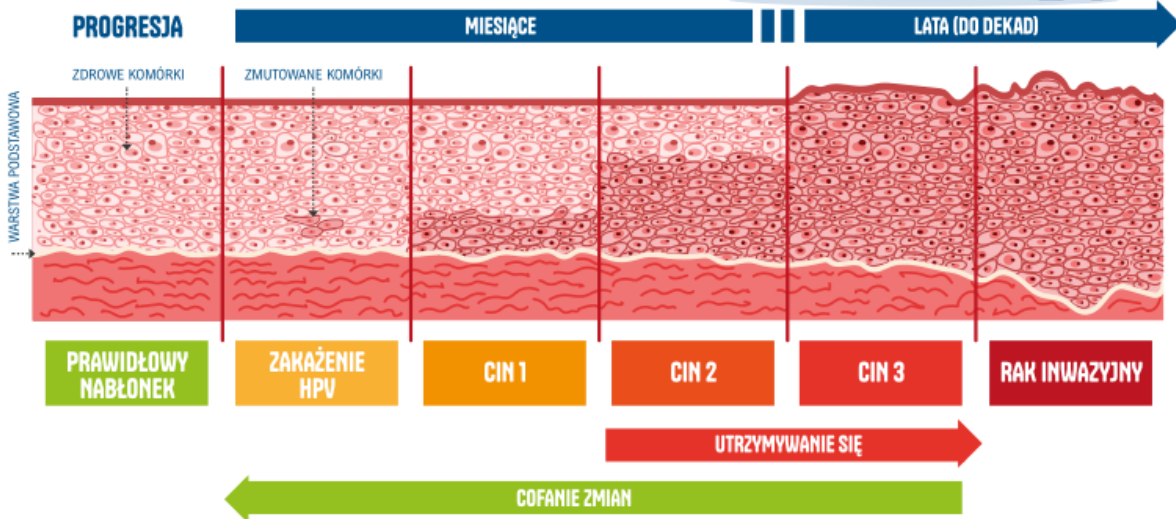




Rak szyjki macicy poprzedzony jest zazwyczaj tzw. stadiami przedrakowymi, które mogą utrzymywać się od 5 do 12 lat. Wczesne ich wykrycie daje szansę skutecznego leczenia.

szczepienia **info**

ZAKAŻENIE HPV MOŻE PRZERODZIĆ SIĘ W RAKA SZYJKI MACICY



ZMIANY TOWARZYSZĄCE PRZETRWAŁEMU ZAKAŻENIU HPV



Dysplazja szyjki macicy stanowi zmianę określaną także jako stan przedrakowy. Polega na nieprawidłowości odnoszącej się do rozwoju komórek nabłonka szyjki macicy, które mogą, lecz nie muszą doprowadzić do raka szyjki macicy.

- CIN 1** – śródnabłonkowa neoplazja szyjki macicy małego stopnia.
- CIN 2** – śródnabłonkowa neoplazja szyjki macicy średniego stopnia.
- CIN 3** – śródnabłonkowa neoplazja szyjki macicy dużego stopnia, stan przedrakowy / zmiana ostatniego stopnia poprzedzająca raka szyjki macicy.
- RAK INWAZYJNY** – Rak szyjki macicy

Ministerstwo
Zdrowia



Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.





Przetrwająca infekcja HPV (>2 lata) jest głównym czynnikiem ryzyka rozwoju raka szyjki macicy u kobiet.

ZAKAŻENIE WIRUSEM BRODAWCZAKA LUDZKIEGO (HPV) I JEGO NASTĘPSTWA SĄ REALNYM ZAGROŻENIEM

szczepienia  info

HPV występuje często w populacji

HPV cechuje wysoka zaraźliwość

HPV jest wirusem onkogennym

JAK WYSOKIE JEST RYZYKO ZAKAŻENIA HPV?

RYZYKO ZAKAŻENIA HPV W CIĄGU ŻYCIA >90%

- 90% przypadków zakażeń ma charakter przejściowy. Większość zostanie samoistnie wyeliminowana.
- warunkiem rozwoju stanu przednowotworowego i nowotworu jest zakażenie przetrwałe (>24 miesiące).

ZMIANY OBYCZAJOWE ZWIĘKSZAJĄ RYZYKO ZAKAŻENIA HPV

- kontakty oralno-genitalne
- zwiększająca się liczba partnerów
- głębokie pocałunki
- coraz wcześniejsza inicjacja seksualna

ZAKAŻENIE W MŁODYM WIEKU ZWIĘKSZA RYZYKO PROGRESJI DO RAKA

DNA HPV jest obecny w 99,7% próbek z rakiem szyjki macicy - potwierdzono związek przyczynowy pomiędzy zakażeniem HPV, a rakiem szyjki macicy





Potwierdzenie przetrwałej infekcji onkogennymi typami HPV w raku szyjki macicy to prace naukowców z lat 70-80 XX wieku.

szczepienia info

HPV ludzki wirus brodawczaka

Ważne daty

- 1972** Stefania Jabłońska zaproponowała związek HPV z rakiem skóry
- 1976** Harald zur Hausen opublikował hipotezę o istotnej roli HPV w raku szyjki macicy
- 1978** Stefania Jabłońska i Gerard Ort wykryli HPV-5 w raku skóry
- 1983** Harald zur Hausen i współpracownicy wykryli HPV-16 i HPV-18 w raku szyjki macicy
- 2006** pierwsza szczepionka przeciw HPV
- 2008** Harald zur Hausen dostał nagrodę Nagroda Nobla w dziedzinie fizjologii i medycyny za odkrycie roli HPV w patogenezie raka szyjki macicy

PRAWIE 200 TYPÓW WIRUSA HPV

Typy płciowe „nabłonkowe” (>40 typów)

Typy skórne (>50 typów)

„Wysokiego ryzyka”

- 16, 18, 31
- 33, 35, 39
- 45, 51, 52
- 56, 58

- CIN niskiego stopnia
- CIN wysokiego stopnia
- raki

„Niskiego ryzyka”

- 6, 11, 42, 43, 44

- CIN niskiego stopnia
- brodawki płciowe
- brodawczakowatość krtani

„Brodawki pospolite” (ręce/stopy)

Częstość zakażeń, nosicielstwa i dystrybucja typów HPV jest zróżnicowana oraz zależy od: lokalizacji anatomicznej zakażenia, płci, wieku, rejonu geograficznego i populacji.



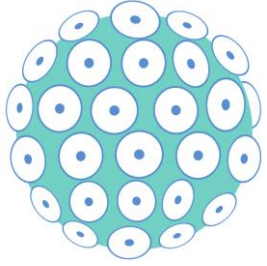
Kobiety palące tytoń mają dużo większe ryzyko rozwoju raka szyjki macicy - palenie osłabia odporność i upośledza zdolność do samoeliminacji zakażenia HPV.

- W ciągu swojego życia **ponad 80% wszystkich aktywnych seksualnie** kobiet i mężczyzn było, jest lub będzie **zakażonych wirusem HPV**.
- **Prezerwatywa** zmniejsza ryzyko zakażenia **HPV**, ale nie daje całkowitej ochrony, ponieważ wirus jest obecny także na skórze okolicy narządów płciowych.
- **Szczepienie** przeciw najbardziej rozpowszechnionym, **onkogennym typom HPV przed inicjacją seksualną** zapobiega infekcji i zmniejsza ryzyko wystąpienia nowotworów HPV-zależnych w dorosłym życiu.

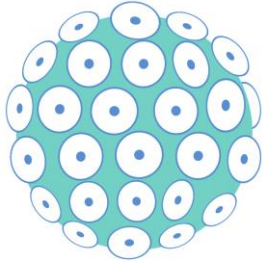




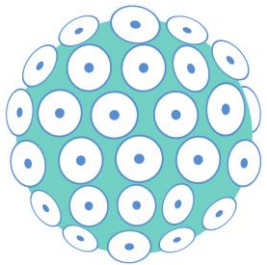
Inne nowotwory związane z przetrwałym zakażeniem onkogennymi typami HPV



rak sromu, rak pochwy **u kobiet**



rak prącia **u mężczyzn**



rak odbytu, nowotwory głowy i szyi
u osób obojga płci





Badanie cytologiczne – profilaktyka raka szyjki macicy



Cytologia to proste i bezbolesne badanie, które pozwala wykryć stany przednowotworowe i nowotworowe szyjki macicy, gdy nie występują żadne objawy.

Polega na pobraniu wymazu komórkowego z tarczy i kanału szyjki macicy, za pomocą jednorazowej szczoteczki cytologicznej.

Komórki z wymazu są oceniane w mikroskopie, pod kątem nieprawidłowości, które mogą świadczyć o trwającym procesie nowotworowym.





Badanie cytologiczne – profilaktyka raka szyjki macicy



Badanie cytologiczne nie leczy i nie przeciwdziała wystąpieniu raka szyjki macicy.

Pozwala na identyfikację zmian komórkowych w bardzo wczesnym etapie rozwoju choroby, daje szansę na szybką interwencję medyczną i skuteczne leczenie.





Badanie cytologiczne – profilaktyka raka szyjki macicy



Każda kobieta pomiędzy 25. a 64. rokiem życia powinna regularnie korzystać z Programu profilaktyki raka szyjki macicy i zgłaszać się na badanie cytologiczne nie rzadziej niż raz na 3 lata.

Koszty badania pokrywa NFZ.





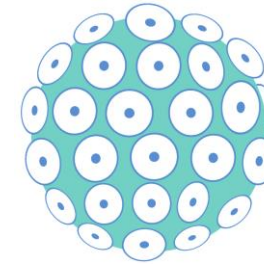
Badanie cytologiczne – Jak się przygotować?

- na badanie **nie należy** zgłaszać się **w czasie krwawienia miesięczkowego**,
- na pobranie cytologii **najlepiej zgłosić się nie wcześniej niż 4 dni** po ostatnim dniu miesiączki i **nie później niż 4 dni** przed rozpoczęciem miesiączki,
- co najmniej **4 dni przed** pobraniem wymazu cytologicznego **nie należy stosować żadnych leków dopochwowych, na dobę przed badaniem nie współżyć, nie stosować irygacji (płukania) pochwy**,
- **nie należy** zgłaszać się na cytologię **w czasie trwającej infekcji intymnej**,
- rozmaz cytologiczny **należy pobrać przed badaniem ginekologicznym/USG przezpochwowym** (lub od ostatniego badania ginekologicznego/USG przezpochwowego powinien upłynąć co najmniej 1 dzień)
- **kobiety, które już nie miesiączkują** zgłaszają się na cytologię w dowolnym czasie.





Badanie cytologiczne – profilaktyka raka szyjki macicy

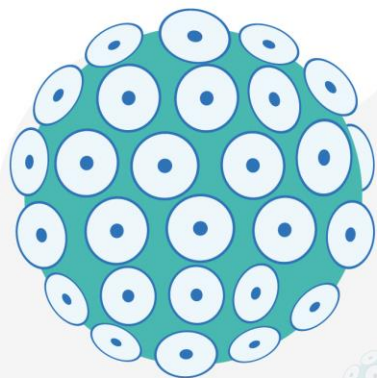


Zaszczepienie nastolatki przeciw HPV nie zwalnia jej w przyszłości z regularnych wizyt w poradni ginekologicznej i systematycznego wykonywania badań cytologicznych.



<https://www.gov.pl/web/zdrowie/hpv>

szczepienia 



CZY WIESZ, ŻE...

Ludzki wirus brodawczaka (HPV) należy do **najważniejszych czynników zakaźnych o właściwościach onkogennych.**

Nowotworom wywoływanym przez HPV można zapobiec.

ZASZCZEP SWOJĄ NASTOLATKĘ /SWOJEGO NASTOLATKA PRZECIWIW HPV!

szczepienia 

Szczepionka przeciw HPV jest bezpieczna i skuteczna. Chroni przed rakiem szyjki macicy oraz innymi nowotworami.



6-12 miesięcy



Szczepienia dziewcząt i chłopców po ukończeniu 11 roku życia do ukończenia 14 roku życia

ZAUFAJ NAUCE. ZASZCZEP SWOJĄ NASTOLATKĘ/SWOJEGO NASTOLATKA.

<https://www.gov.pl/web/zdrowie/hpv>

szczepienia  info



Komu przysługują bezpłatne szczepionki przeciw HPV?

Dziewczęta i chłopcy po ukończeniu 11 roku życia do ukończenia 14 roku życia
bezpłatna szczepionka Cervarix lub Gardasil9

Dzieci w wieku >9 lat i <18 lat
bezpłatna szczepionka Cervarix (refundacja)

Dorośli
szczepionka Cervarix (50% refundacja)

#PowszechnyProgrambezpłatnychSzczepieńHPV

szczepienia  info

Do kogo kierowany jest #PowszechnyprogramszczepieńHPV?



Dziewczęta i chłopcy po ukończeniu 11 roku życia do ukończenia 14 roku życia.



Na szczepienie można zapisać dziecko od dnia 11 urodzin, do dnia poprzedzającego 14 urodziny.



2 dawki szczepionki w odstępie od 6 do 12 miesięcy.

RAK SZYJKI MACICY?

MAM NA NIĘGO SPOSOBY



**Szczepienie
przeciwko
wirusowi HPV**

**Regularna
cytologia**

Ministerstwo
Zdrowia



Droga Pani

Kiedy miała Pani ostatnią cytologię? Jeżeli przekroczyła Pani 45 rok życia, czy wykonała Pani już mammografię?

Żyjemy szybko, często odkładamy na potem ważne sprawy. Tymczasem dużo tych najpilniejszych wymaga naszej uwagi i działania już teraz!

Zapraszamy do skorzystania z programów profilaktycznych:

- **bezpłatne badania cytologiczne** dla kobiet w wieku **25-64 lat** (**profilaktyka raka szyjki macicy**),
- **bezpłatna mammografia** dla kobiet w wieku **45-74 lat** (**profilaktyka raka piersi**).

Badania nie wymagają skierowań. Wystarczy zgłosić się osobiście lub umówić na wizytę telefonicznie. Więcej informacji oraz dane teleadresowe placówek, wykonujących badania dostępne są na stronach internetowych:



Telefoniczna Informacja Pacjenta: 800 190 590

Może Pani zaszczepić swoje dziecko przeciw HPV, gdy będzie nastolatkiem (po ukończeniu 11. lat, a jeszcze przed 14. urodzinami). Onkogenne typy HPV mogą prowadzić do rozwoju wielu nowotworów. Zapraszamy do skorzystania z Powszechnego programu bezpłatnych szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV).



Co drugi Europejczyk jest zagrożony zachorowaniem na raka. Znacznej większości przypadków można uniknąć lub skutecznie wyleczyć, jeżeli zostaną wcześniej wykryte.

**Zadbaj o siebie! Twoje zdrowie i Rodziny jest najważniejsze!
Badaj się regularnie! Ciesz się długim życiem w pełni zdrowia!
Dla siebie, dla Bliskich.**



WOJEWODA
DOLNOŚLĄSKI



Dolnośląska
Izba
Lekarska



Narodowy Fundusz Zdrowia



ZAKAŻENIA LUDZKIM WIRUSEM BRODAWCZAKA

szczepienia info



CZYNNIK

Wirus HPV (*Human Papilloma Virus*) wywołuje brodawczaka (*papilloma*) infekuje komórki skóry i błon śluzowych

niemal 200 typów HPV:

- onkogenne (nowotwory)
- nieonkogenne (brodawki)

OBJAWY

zakażenia bezobjawowe → eliminacja wirusa z organizmu

brak eliminacji HPV → zakażenia przetrwałe:

- typ onkogenny (ryzyko rozwoju stanów przedrakowych i chorób nowotworowych)
- typ nieonkogenny (brodawki narządów płciowych, brodawki krtani)



POWIKŁANIA

- stany przedrakowe i rak szyjki macicy
- rak sromu
- rak pochwy u kobiet
- rak prącia u mężczyzn
- rak odbytu oraz nowotwory głowy i szyi u osób obojga płci



SZCZEPIONKA INAKTYWOWANA

- zawiera cząstki wirusopodobne
- szczepionka HPV-2 i HPV-9



nastolatki (dziewczęta i chłopcy): 2 dawki



nastolatki (>15 lat) i młodzi dorośli: 3 dawki

PROFILAKTYKA

>90% SKUTECZNOŚCI W ZAPOBIEGANIU PRZETRWAŁYM ZAKAŻENIOM HPV, STANOM PRZEDRAKOWYM SZYJKI MACICY, POCHWY I SROMU ORAZ KŁYKCIKOM U KOBIET ORAZ STANOM PRZEDRAKOWYM PRĄCIA, ODBYTU I KŁYKCIKOM U MĘŻCZYZN

NAJLEPIEJ PODAĆ SZCZEPIONKĘ PRZED KONTAKTEM Z WIRUSEM!

EPIDEMIOLOGIA

DROGI ZAKAŻENIA:

- kontakty seksualne i kontakty typu „skóra do skóry”
- infekcje HPV są powszechne
- niemal każda aktywna seksualnie osoba ulegnie zakażeniu HPV co najmniej raz w życiu

znamy niemal 200 typów HPV:

- niskiego ryzyka odpowiedzialne za powstawanie brodawek na błonach śluzowych i skórze
- wysokiego ryzyka (onkogennych), które po latach mogą prowadzić do nowotworów

ZACHOROWANIA

prawie wszystkie przypadki raka szyjki macicy są wynikiem wcześniejszego zakażenia HPV

każdego roku prawie 3000 kobiet dowiaduje się, że ma raka szyjki macicy

Ministerstwo
Zdrowia



Sprawdź → Szczepienia.info

Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.



Źródła informacji:

- <https://pacjent.gov.pl/program-profilaktyczny/profilaktyka-raka-szyjki-macicy>
- <https://pacjent.gov.pl/program-profilaktyczny/profilaktyka-raka-piersi>
- <https://planujedlugiezycie.pl/profilaktyka-raka-szyjki-macicy/>
- <https://planujedlugiezycie.pl/szczepienia-przeciw-hpv/>
- <https://onkologia.org.pl/pl/cytologia>
- <https://onkologia.org.pl/pl/nowotwor-szyjki-macicy-czym-jest>
- <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/poradnik-pacjenta-jak-sie-chronic-przed-rakiem-szyjki-macicy,8548.html>
- <https://www.gov.pl/web/zdrowie/rozszerzamy-dostep-do-bezplatnej-mammografii-i-cytologii>
- <https://www.gov.pl/web/zdrowie/hpv>
- <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/hpv/>
- <https://szczepienia.pzh.gov.pl/dla-lekarzy/szczepienia-hpv/>
- <https://eksperymentmyslowy.pl/2023/08/23/wirusy-brodawczakow-ludzkich-hpv-a-rak-szyjki-macicy/>

